WARIES MISDAADREEKS · N° 270

Looiersgeheim in Dongen

De zaak van het nagemaakte leerstempel

Een speurdossier voor kinderen van 8 tot 12 jaar
(en iedereen die mee wil puzzelen)

Uitgeverij Waries

Inhoud

Welkom, speurder! 4
Wie is wie? 5
1 · Het deukje is weg 7
2 · Nep! 11
3 · Wie zat er aan het stempel? 17
4 · De bladwijzerjacht 22
5 · Bij de stenen brug 24
6 · Langs de Donge 29
7 · Het grijze blok 32
8 · De foto's van Teun 36
9 · Het spandoek 41
Aan de lezer: los het zelf op 43
Hints 48
Verzegeld 51
De oplossing 52
Oplossingen van de puzzels 56
Wat er daarna gebeurde 58
Het echte Dongen 60

Welkom, speurder!

Dit is geen gewoon boek. Het is het **speurdossier** van Lotte en Bram. Ze schreven alles op wat er gebeurde op één zondag in Dongen: wat ze zagen, wat mensen zeiden, en alle papiertjes, lijstjes, foto's en kaarten die ze vonden. Die papieren heten in dit boek **speurstukken**.

Iemand heeft het oude stempel van de looiers nagemaakt en het echte meegenomen. Lotte en Bram vinden heel veel, maar wie het gedaan heeft, schrijven ze niet op. Dat mag jij uitzoeken.

Zo werkt het

1. Lees alles goed. Elk speurstuk kan belangrijk zijn. Ook een saai lijstje. Juist een saai lijstje.

2. Doe de opdrachten. Onderweg kom je opdrachten en puzzels tegen. Pak een potlood. Je mag in het boek schrijven (of maak een kopie).

3. Beantwoord de vragen. Op p. 43 staan de vragen. Vul daarna het antwoordformulier in.

4. Kom je er niet uit? Er zijn hints in drie niveaus. Ze staan op hun kop, zodat je niet per ongeluk te veel leest.

5. Lees pas daarna de oplossing. Die zit achter een verzegelde pagina. Niet spieken!

Tip van Bram: neem een loep of een vergrootglas. Of gewoon goeie ogen. Kijk naar de STEMPELS. Allemaal.

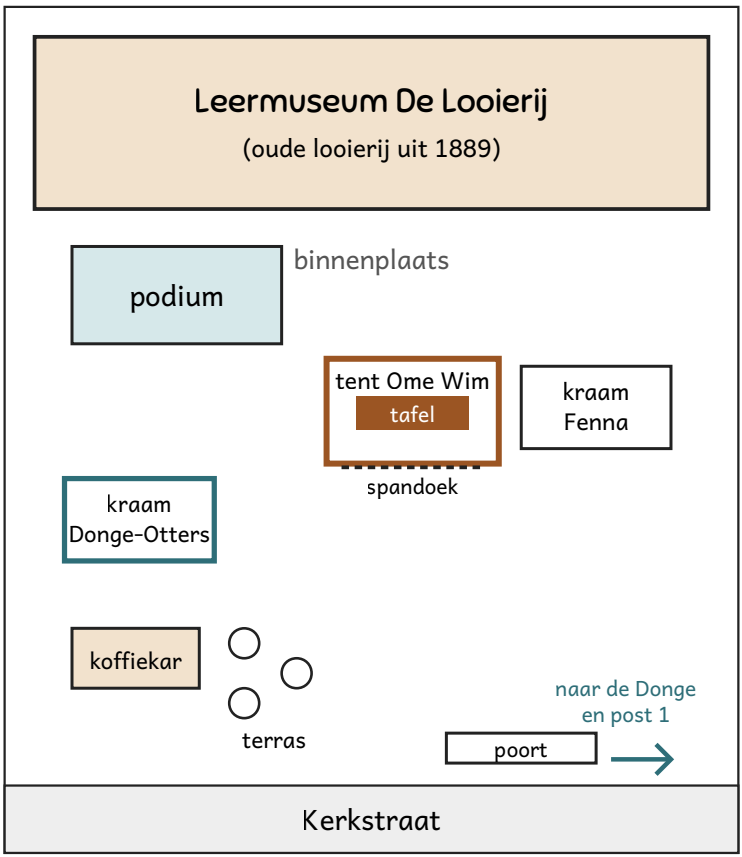
Hoe lang ben je bezig? Ongeveer 2 tot 4 uur. Je kunt het alleen doen of samen, met een vriend, je klas of je opa. Je hoeft het niet in één keer: leg er een bladwijzer in (liefst een leren).

Wie is wie?

Lotte Looijmans	Elf jaar. Schrijft dit dossier. Houdt van lijstjes en heeft altijd een potlood achter haar oor.
Bram Looijmans	Negen jaar. Broer van Lotte. Tekent alles en ziet dingen die anderen missen.
Oma Jet	Oma van Lotte en Bram, de zus van Ome Wim. Neemt de kinderen mee naar de museumdag.
Ome Wim Looijmans	Tweeënzeventig. Eigenaar van het Eikelstempel. Heeft een tent op de ambachtenmarkt: “Stempel je eigen leer”.
Sanne Hoeks	Vijftien. Helpt Ome Wim aan de stempeltafel. Zit ook bij jeugdclub De Donge-Otters.
Fenna Duijsters	Leerkunstenares. Maakt tassen en riemen. Heeft een kraam naast Ome Wim en geeft een demonstratie op het podium.
Jos Verbunt	Verzamelaar van oud gereedschap. Draagt altijd een groene hoed met een veer. Wilde het stempel kopen.
Koen van Hulten	Leider van jeugdclub De Donge-Otters. Organiseert de schatkaarttocht langs de Donge.
Teun Raaijmakers	Fotograaf en schrijver van het weekblad De Looiersbode.

SPEURSTUK 1 · BRAMS PLATTEGROND

De binnenplaats tijdens de ambachtenmarkt op zondag 27 september. Getekend door Bram, niet helemaal op schaal. De tent van Ome Wim staat midden op de binnenplaats. Het spandoek hangt aan de voorkant van de tent.

Vanaf het terras kun je de tent van Ome Wim goed zien. En daarachter het podium. De poort komt uit op de Kerkstraat. Daar ga je ook heen voor de Donge.

HOOFDSTUK 1

Het deukje is weg

zondag 27 september, 14.30 uur

Ik had de hele ochtend gewacht. Bram niet, die had om kwart over elf al een bladwijzer gestempeld, nummer 5. Hij zwaaide er de hele dag mee rond. Maar ik wilde mijn bladwijzer pas aan het eind maken, als ik precies wist welke kleur leer ik wilde. (Naturel. Het werd naturel.)

De tent van Ome Wim staat elk jaar op de ambachtenmarkt, op de binnenplaats van Leermuseum De Looierij in de Kerkstraat. Op de tafel ligt een dik stuk leer, een houten hamer, een bakje water en een spons. En natuurlijk het **Eikelstempel**: een rond stempel van messing (een soort geelkoper) met een eikenhouten handvat. Het is van onze familie. Het is honderdvijftig jaar oud. Het is, zegt Ome Wim, "het belangrijkste ding dat ik heb, na jullie oma".

Sanne hield het boekje bij. Dat is het stempelschrift: daar komt iedereen in die een bladwijzer stempelt, met een nummer en de tijd. Ik was nummer 41.

'Even het leer nat maken, meske,' zei Ome Wim. Hij haalde de spons over mijn bladwijzer. 'Droog leer pakt de afdruk niet. Dat wisten de looiers ook al.'

Hij zette het stempel op het leer. Eén klap met de hamer. Klonk.

Ik pakte mijn bladwijzer op. De eikel stond erin, het blaadje ernaast, rondom LOOIJMANS en DONGEN 1872. Mooi. Maar er klopte iets niet. Ik wist eerst niet wat. Toen wel.

'Ome Wim,' zei ik. 'Waar is het deukje?'

Hij lachte eerst. 'Welk deukje?'

SPEURSTUK 2 · TWEE BLADWIJZERS

Links de bladwijzer van Bram (nr. 5, gestempeld om 11.15 uur). Rechts die van Lotte (nr. 41, gestempeld om 14.30 uur). Kijk goed naar het dopje van de eikel.

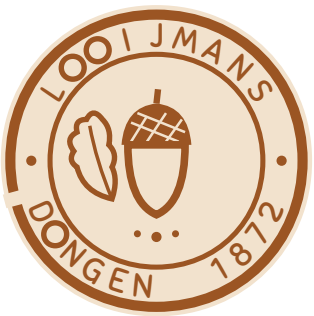
nr. 5 · Bram · 11.15 uur

dopje

O van DONGEN

nr. 41 · Lotte · 14.30 uur

dopje

O van DONGEN

SPEURSTUK 3 · HET KAARTJE BIJ DE TENT

Het Eikelstempel

Gemaakt in 1872 voor Looierij Looijmans aan de Donge. Daarmee stempelden de looiers hun beste huiden: dit leer is van ons, en het is goed.
Messing, met een handvat van eikenhout. Gewicht: 312 gram, ruim drie ons (gewogen voor de verzekering).
Herkennen? Kijk naar het kerfje in de rand, links naast het blad. Dat zit er al zo lang als iedereen zich kan herinneren.

W. Looijmans

HOOFDSTUK 2

Nep!

zondag 27 september, 14.35 uur

Fenna was de eerste die kwam kijken. Ze heeft de kraam naast Ome Wim, met tassen en riemen en een emmer vol leren sleutelhangers. Ze had een bruine schort aan en haar handen zaten onder de inkt.

'Wim, je ziet eruit alsof je een spook hebt gezien,' zei ze. 'Wat is er, schat?'

Ome Wim gaf haar het stempel. Fenna draaide het om en om. Ze tikte er met haar nagel op. Ze rook eraan! Toen krabde ze met haar nagel langs de rand, en er kwam een glimmend grijs streepje onder de koperkleur vandaan.

'Dit is geen messing,' zei ze. 'Dit is tin. Of tin met wat lood erin. En er zit koperkleurige verf overheen. Modelverf, zo uit een potje.'

'Tin?' vroeg Bram.

'Tin kun je zelf smelten, op een gewone kookplaat met een oud pannetje. Dan giet je het in een vorm.' Ze hield het stempel vlak onder haar neus. 'Zie je die piepkleine putjes aan de achterkant? Dat zijn luchtbelletjes. Die krijg je als je giet in een vorm van gips. Gips houdt belletjes vast.'

'Kan het ook uit een andere vorm komen?' vroeg ik. Ik schreef alles op.

Fenna dacht na. 'In leer kun je geen tin gieten, dan verschroeit het leer. In klei ook niet zomaar, die moet je eerst bakken. Gips is het makkelijkst. Je drukt het stempel in natte gips, je laat het hard worden, en dan heb je een mal. Maar tin is heet: tweehonderd graden en meer.